

Vizek, vízpartok madárvilága

A Magyar Természettudományi Múzeum oktatási segédanyaga
a 6. osztályos természetismeret tantárgyhoz

Készítette: Lovranits Júlia múzeumpedagógus lovranits.julia@nhmus.hu

Fotók: Lovranits Júlia

Tőkés réce

A házi kacsafajták őse.

A tojó, a fiatalok és a nyugalmi ruhás gácsér barnás, vagyis rejtő színezetű, a nászruhás gácsérnak színes a tollazata.

Jellemzően a talajon fészkel, de akár fák üregeiben, meglepően magasan, épületeken is költhet.

Tojó és nászruhás gácsér télen

Figyeld meg! A tőkés réce gácsérjának fekete farktolla, a gácsértoll jellegzetes dísztoll, a közelben úszó madáron szabad szemmel is látható!

Tőkés réce

Tőkés réce tojója.
Csőre jellegzetesen narancsos
színű.

Nyugalmi ruhás gácsérok nyáron.
Elárulja őket csőrük citromsárgás színe.

Tőkés réce

A tőkés réce úszóréce, ami azt jelenti: táplálékáért nem bukik le, nem merül teljesen a víz alá, csak „tótágast áll”.

Tőkés réce tojója fiókáival

Ajánlott videó a Budakeszi Vadasparktól: <https://www.youtube.com/watch?v=P7ox5aXaOaM>

Bütykös hattyú

A kifejlett bütykös hattyúk csőre piros.
A hímek csőrtöve felett nagy fekete
bütyök van.

Fiatal bütykös hattyú. Csőrtöve felett
nincs bütyök. Tolla szürkés, fehéres,
csőre sötét színű.

Hasonlítsd össze a fiókákat!

Tőkés réce fiókái

Bütykös hattyú fiókái

Bütykös hattyú

*Tipp: Ha a gyűrűjét le tudod olvasni,
küldd el a megfigyelésedet a Magyar
Madártani Egyesületnek!*

Bővebben:

[https://www.mme.hu/madargyuruzes_és_madarvonulas-kutatas](https://www.mme.hu/madargyuruzes_es_madarvonulas-kutatas)

Figyeld meg!

*Jól látszik a nagy bütyök a csórtő
felett!*

Bütykös hattyú

A bütykös hattyúk nyújtott nyakkal repülnek, röptük hangos.

Nagy kárókatona

Másik, közismert neve a kormorán.

Víz alá bukva halászik, fartőmirigye nincsen, így úszás közben a tolla átnedvesedik, ez lehetővé teszi, hogy mélyre és sokáig merülhessen.

Úszás után kénytelen a képen látható módon szárítkozni!

Nagy kárókatona

Nem csak a ludak repülnek V alakban, hanem például a kormoránok is.

Alakjukról ismerheted fel őket.

Nagy kárókatona

Nagy kárókatona halászik a téli Dunában, ügyesen kerülgeti a jégtáblákat.

Nagy kócsag

A kócsagtollas kalapok hóbortja miatt csaknem kipusztult Magyarországon, de sikerült megmenteni. Azóta a hazai természetvédelem címermadara.

*Figyeld meg!
A nagy kócsag
reptében begömbíti a
nyakát!*

Hasonlítsd össze a nagy kócsagot
és a fehér gólyát!

Nagy kócsag

Fehér gólya

Fehér gólya

A fehér gólya nem csak a békát szereti, a mezőkön szívesen fog pockot, sáskát is. Mindig nyújtott nyakkal repül.

Tipp: Az interneten kamerákon keresztül követheted a gólyacsaládok életét, a jeladós madarak vándorútjáról is rendszeresen tudósít a Magyar Madártani Egyesület!

Ajánlott link az MME-től: <https://www.youtube.com/watch?v=kW2FntBX76I>

Fehér gólya

A villanyoszlopra nehezedő, akár több mázsás gólyafészek leszakíthatja a vezetékeket, zárlatot okozhat, ezért a madarak fészkelését fészektartó állványokkal, gólyakosárral segítik. Ez a madarakat is védi az áramütéstől.

Kanalasgém

Magyar neve csalóka, nem gémféle, hanem az Íbiszfélék családjába tartozik.

Repülés közben nyakát előre nyújtja, így könnyen megkülönböztethető a szintén fehér nagy kócsagtól, ami viszont valóban gémféle, és begömbített nyakkal repül. Afrikában telel.

Szárazföldön nem táplálkozik, a vízben kutat férgek, rákok, ebihalak után.

Barna rétihéja

A vizes élőhelyek (nádasok, nedves rétek) gyakori ragadozómadara.

Meglepő, hogy fészket nem fára vagy magas sziklapárkányra építi, mint sok más ragadozómadár, hanem a vízszint fölé, a nádszálak közé.

Hím barna rétihéja,
Kép forrása: wikipedia, Artur Mikołajewski

További érdekességeket itt találsz:

Vad Szigetköz film: <https://www.youtube.com/watch?v=9Dph57JvTvM&t=1s>

A Magyar Természettudományi Múzeum honlapja: <http://www.nhmus.hu/>

